Mazkur toʻplamda Toshkent tibbiyot akademiyasining "Klinik laborator diagnostikada innovatsion texnologiyalardan foydalanish, muammolar va yechimlar" mavzusidagi xalqaro ilmiy-amaliy anjuman materiallari kiritilgan.

Toʻplamga kiritilgan materiallarning mazmuni va sifatiga muallif(lar) javobgar hisoblanadi.

Toshkent – 2023

Klinik laborator diagnostikada innovatsion texnologiyalardan foydalanish, muammolar va yechimlar<u>. 2023</u>

Raximberganov S.R., Raximova F.B. Klinik laborator diagnostika va informatika texnologiyalari uygʻunlashuvi-zamon talabi	354
Saidov A.B., Madolimov A.M. Donor qonining yaroqsizlik sabablarini oʻrganish	355
Saidov.A.B., Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A., Shomansurova G.E. Qon komponentlarida bioximik koʻrsatkichlar laborator tashxisi	357
Saidvaliev F.S., Subxanova A.X. Migren va zoʻriqish bosh ogʻrigʻi bilan tashxislangan bemorlarda depressiya darajasini aniqlash	358
Saidvaliyev F.S, Subxanova A.X "Migren Pro" mobil ilovasini migren tashxisi qo'yilgan bemorlarda samaradorligini baholash	359
Samatova L.D., Bobojonova Sh.D. Donorlarda gemotransmissiv torch infeksiyalar	359
Samatova M.G'. Vitamin B ₁₂ laborator tahlili va klinik ahamiyati	362
Sayfutdinova.Z.A., Yodgorova K.P. Ayollar salomatligi uchun qondagi temirning ahamiyati	363
Sayfutdinova Z.A., Yodgorova K.P. Ayollarda gemoglobin darajasini aniqlash ahamiyati	364
aniqlash ahamiyati	366
Sayfutdinova Z.A., Hidoyatova M.D. Laboratory diagnostics of salts in urine analysis	367
Sayfutdinova Z.A., Khidoyatova M.D. Normative indicators of urine analysis	369
Sayfutdinova Z.A., Xidoyatova M.D. Peshob tuzlarining laborator diagnostikasi	370
Sayfutdinova Z.A., Xidoyatova M.D. Laboratoriyada vakutaynerlardan foydalanish	371
Sayfutdinova Z.A. Peshobni tayyorlashning umumiy qoidalari	373
Sayfutdinova Z.A. Zimnitskiy sinamasi uchun koʻrsatmalar	375
Sayfutdinova Z.A., Xidoyatova M.D. Ikki va uch stakanli sinamalar	376
Sayfutdinova Z.A. Peshobdagi diastaza va shaklli elementlar miqdorini o'rganish uchun yigʻish	378
Sayfutdinova Z.A. Peshobdagi diastaza va shaklli elementlar miqdorini o'rganish uchun yigʻish	379
Sayfutdinova Z.A. Reberg sinamasi uchun peshob yigʻish va saqlash qoidalari	381

LABORATORIYADA VAKUTAYNERLARDAN FOYDALANISH Sayfutdinova Z. A., Xidoyatova M.D. Toshkent tibbiyot akademiyasi

Vakuumli qon saqlash tizimi yoki vakutayner venoz qonni tez va xavfsiz olish uchun bir marta ishlatiladigan probirka. Vakutaynerlarda maxsus moddalar bo'lib olingan biologik materialni to'g'ri saqlash va tahlil qilinganda tog'ri natija olishga qaratilgan.Ishlab chiqarish uchun bardoshli plastmassadan foydalaniladi, bu esa gaz almashinuvini oldini oladi.

Koʻk qopqoqli vakutaynerda natriy sitratning 3,2% va 2,8% foiz nisbatida bufer eritmasi mavjud. Ushbu turdagi vakutaynerlar yordamida gemostaz tizimini (koagulogramma) tahlili uchun ishlatiladi. Bular quyidagi koʻrsatkichlarni oʻz ichiga oladi: APTT, protrombin, fibrinogen, trombin vaqti va boshqalar.

Qizil qopqoqli vakutaynerlar bioximik tahlillar uchun qon zardobini oʻrganish uchun ishlatiladi. Qon zardobi, plazmadan farqli oʻlaroq, tarkibida fibrinogen boʻlmaydi. Qizil qopqoqli probirkalarda bu jarayon mikrozarrachalar shaklida ichki devorlarga yopishtirilgan kremniy dioksidi (SiO2) hisobiga faollashadi. Reagentga qoʻshimcha ravishda, bu turdagi naychada ajratish geli boʻlishi mumkin. U tromb va zardob oʻrtasida ishonchli toʻsiq yaratadi, bu namunani saqlash va tashish paytida muhimdir. Koagulyatsiya faollashtiruvchi bunday probirkalar biokimyo, immunologiya, mikrobiologiya serologiya va boshqalarda tadqiqotlar uchun ishlatiladi.

Yashil qopqoqli probirkalar qizil qopqoqli probirkalardan farqli o'laroq, ular plazma olish uchun ishlatiladi. Ularda koagulyatsiya jarayonini bloklaydigan reagent bo'ladi. Yashil qopqoqli naychalarda antikoagulyant geparin (natriy geparin, litiy geparin, ammoniy geparin) mavjud. Ushbu turdagi probirkada namunaning barqarorligi uchun gel ham bo'lishi mumkin. Tashish jarayonida plazma va shaklli elementlar o'rtasida ishonchli to'siq yaratadi. Qon elektrolitlari tarkibi, qon gazlari tarkibi qondagi alkogol miqdori kabi tadqiqotlar uchun antikoagulyantli tahlillarda ishlatilishi mumkin.

Binafsha qopqoqli probirkalardagi reagent kalsiy ionlarini bog'laydi va qon ivish jarayonini bloklaydi. Reagent etilendiaminasetik kislotadan (EDTA) iborat. EDTA-k2 yoki EDTA-k3 probirkaning ichki devorlariga yopishtirilgan tarzda bo'ladi. Ushbu probirkalar gematologik tadqiqotlar (qonning sifat va miqdoriy tarkibi) ni aniqlash uchun ishlatiladi. Molekulyar genetik tadqiqotlar va virus nagruzkasini aniqlash uchun EDTA va ajratish geli bo'lgan probirkalar qo'llaniladi.

Pushti qopqoqli vakutaynerda K-EDTA- etilendiaminasetik reaktivi va aprotinin (sigir o'pkasidan ajratilgan barqaror oqsil), to'qima va serum proteolitik fermentlarining (tripsin, hemitripsin, plazmin, kallikrein) ingibitori mavjud. Bu probirka noaniq va muammoli analizlarni (masalan, ba'zi gormonlar) tahlillariga yordam beradi.

Kulrang qopqoqli probirkalar (turli xil reagentlar bilan: monodopotaseum va litiyodotsekumatit va lityum-geparat). Bir nechta reagent variantlari bilan glyukozani tekshirish uchun maxsus probirkalardir: monoiodoasetat va litiy

geparin, natriy ftorid va kaliy oksalat, natriy ftorid va CzEDTA. Reagent tarkibida nafaqat antikoagulyant, balki glyukoza darajasi stabilizatori ham borligi sababli, namuna xona haroratida 48 soatgacha barqaror turishi mumkin.

Sariq qopqoqli probirkada (limon kislotasi, natriy sitrat, dekstroz bilan). Ushbu turdagi probirkalardagi reagentlarning kombinatsiyasi uzoq vaqt davomida (21 yoki 35 kun ichida) 1-6 daraja haroratda namunalarning barqarorligini saqlashga yordam beradi. Reagent tarkibiga - limon kislotasi, natriy sitrat, dekstroz; (CPDA) - limon kislotasi, natriy fosfat, dekstroz, adenin.

Qora qopqoqli probirkalar ECHTni aniqlash uchun ishlatiladi va tarkibida 3,2% natriy sitrat mavjud.

Адабиётлар.

- 1. Курбонова З.Ч., Сайфутдинова З.А. Лаборатор текширувлар учун материал олиш коидалари: ўкув қўлланма. Тошкент, 2023.
- 2. Курбонова З.Ч., Сайфутдинова З.А. Лаборатор текширувлар учун материал олиш коидалари: электрон ўкув кўлланма. Тошкент, 2023.
- 3. Курбонова З.Ч., Сайфутдинова З.А. Клиник лаборатор тахлиллар учун биологик материал олиш қоидалари: ўқув услубий қўлланма. Тошкент, 2023.
- 4. Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. Laborator tekshirish uchun material olish qoidalari: oʻquv qoʻllanma. Toshkent, 2023.
- 5. Kurbonova Z.Ch., Sayfutdinova Z.A. Laborator tekshirish uchun material olish qoidalari: elektron oʻquv qoʻllanma. Toshkent, 2023.
- 6. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A., Sayfutdinova Z.A. Laboratory work: study guide. Tashkent, 2023
- 7. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A., Sayfutdinova Z.A. Laboratory work: electronic study guides. Tashkent, 2023
- 8. Kurbonova Z.Ch., Babadjanova Sh.A., Sayfutdinova Z.A. Introduction to cytological diagnostics: study guide. Tashkent, 2023.

PESHOBNI TAYYORLASHNING UMUMIY QOIDALARI Sayfutdinova Z. A. Toshkent tibbiyot akademiyasi

Bugungi kunda deyarli har qanday kasallik tashxisida standart laboratoriya tekshiruvidir. Ushbu tahlil shifokorga kasalliklarini tashxislashda juda foydali. Ma'lum boʻlgan toksik moddalarning aksariyati peshobda, bular tuzlar, organik moddalar va hujayra tarkibidagi moddalar erigan holda boʻladi. Ushbu elementlarning kontsentratsiyasini oʻrganish natijasida buyraklar, yurak-qon tomir tizimi va immunitet tizimining holatini aniqlash mumkindir.

Peshobning zichligi, konsistensiyasi va kimyoviy tarkibini o'rganish orqali shifokorlar inson tanasining faoliyati va xususan peshob chiqarish tizimi haqida ko'p narsalarni aytib berishadi.

Xayotning turli davrlaridagi barcha odamlar uchun belgilanadi. Ushbu tahlil quyidagilarga imkon beradi: belgilangan davolash samaradorligini baholash va asoratlarning mavjudligini aniqlash, siydik tizimi organlari faoliyatining buzilishi